

Oili Mäki, Salmin tytär, tekstiilitaiteilija, on pitänyt näyttelyn Genevessä, Sveitsissä. Näyttely on herättänyt merkittävää huomiota ja myönteistä arvostusta. Lehdistöarvostelu on ollut suopeaa. Kirkkojen maailmanneuvosto tarjosi näyttelytilat hänen 21 kuvakudokselleen. Tämä on suuri kunnia. Mainittakoon, että hänen työnsä innoittajina ovat karjalaisuus, ortodoksisuus ja ekumeenisuus. Karjalaisen kulttuurin viikon -73 ajaksi näyttely saadaan Lappeenrannan Taidemuseoon. Toivomme voivamme esitellä hänet lukijakunnallemme tarkemmin ensi vuoden puolella.

Insinööri Matti Marckkula on Euroopan Pulp & Paper Company Ltd:n teknillisen osaston päällikön apulaisena Kitimatissa, Kanadassa, lähellä Alaskan rajaa. Matin isä on hämäläinen, mutta parhaat vuotensa toiminut Karjalassa, Suojärvellä, Ignoilan voimalaitoksen hoitajana ja äiti Porajärven Petroveja, nykyisiä Petriahoja. Kitimat on Suomen suurin ulkomainen sijoitus. Tauri Aaltion mukaan Tampella, Enso- ja Kymi-yhtiöt ovat tähän projektiin sijoittaneet peräti 134 miljoonaa USA:n dollaria. Matti on syntynyt Suojärvellä 13. 7. 1937.

KAI SARMANNE KENRAALILUUTNANTIKSI

Tasavallan presidentti on ylentänyt puolustusministeriön kansliapäällikön, kenraalimajuri Kai Sarmanneen päivämäärällä 6. 12. 1972 kenraaliluutnantiksi.

Kenraaliluutnantti Kai Sarmanne (ent. Christensen) on syntynyt 18. 4. 1919 Terijoen Ollilassa,

POPLORE — mikä kumma se on? Professori Matti Kuusi on selittänyt poploren olemusta hyvin ytimekkäästi. — Folklorea on se, mitä lappalaisten esi-isät maalasivat Ristiinan Aatuvansalmen rantakallioon. Se mitä vuorineuvos Uolevi Raade on maalauttanut Sköldvikin öljysäiliöihin on poplorea. Se mitä metsuri maalaa Rovaniemen linja-autoaseman vessan seinään on puoliksi folklorea, puoliksi poplorea.

LÄMMIN KIITOS: Pateniemen uhtualaissyntyinen Väinämöinen eli sahanasettaja Mikko Hirsso esitti seuramme viimeisessä vuosijuhlassa kalevalaiseen asuun pukeutuneena karjalaisen häälaulun »Kokko lensi koillisesta» sellaisella antaumuksella, että siitä tuli illan kohokohta. Palkkiokseen hän sai seuraitamme prof. Pertti Virtarannan kokoaman kirjan, valikoiman Vienan saduista. Näin hän purkautuu:

Olen syventynyt, olen lukenut moneen kertaan, olen laulanut, nauranut da itkenyt.

Vienan virtain kultahelmat,
Karjalan Sivistysseuralle ja
Kalevalan kokon hopeiset hohtosiivet
professori Pertti Virtarannalle
arvokkaasta kirjallisesta lahjasta
teoksesta »KULTARENGAS KORVAAN».

MERKKIPÄIVÄ

— 85 vuotta täytti 27. 12. -72 maailmankuulu lastenlääkäri, arkklatreri Arvo Ylppö Helsingissä. Hänellä oli merkkipäivänään selkeitä ja järkeenkäypiä ajatuksia aikamme vinosuuntauksesta:

Hän oli huolestunut siitä, että nuoret perheet juoksevat elintason perässä ja kieltäytyvät hankkimasta lapsia.

Suomesta on tulossa ukkojen ja mummojen valtakunta. Syntyvyys on kääntynyt laskuun liian nopeasti. Luonnon rytmin rikkominen kostautuu koko kansakunnalle.

Ennen vanhaan puhuttiin onnesta saada lapsia. Nyt on asiasta tullut monille kirous.

Ehkäisy on voinut tulla yksityiselle naiselle onneksi, mutta ei koko yhteiskunnalle. Asiasta on tehty muodinmukainen massaliike. Arvo Ylppö on syntynyt Akaalla.

Maria ja Mikko Jehkinen

— 75 vuotta täytti 8. 11. -72 Mikko Jehkinen Rautalamilla. Hän on syntynyt Suojärven Hakahuuhdalla. Kotikonnalla hän viljeli maata ja kalasteli. Avioliitossa Marian kanssa syntyi kymmenen lasta, neljä poikaa, kuusi tytärtä. Jo syömistä piti olla väkikutku. Kalastuksen lisäksi piti aloittaa päreutuotanto. Parhaina menekkiaikoina päreenteossa oli koko perhe.

Moskovan pakkorauhan jälkeen Mikko osti ensin maapaikan Vaalijalassa, myöhemmin Rautalammin Kolpinie-messä, jossa jatketaan maanviljelystä, kalastusta ja karjalaisen huumorin viljelyä. Mikko on sitä mieltä, että »päre ei lähe joka puusta eikä kala joka järvestä». Tämä sääntö ei kuitenkaan koske Mikko Jehkistä.

Mainittakoon vielä, että hänellä ja Marialla on 29 lastenlasta ja 10 lastenlastenlasta.

— 50 vuotta täytti itsenäisyyspäivänä 6. 12. kansanedustaja, emäntä Lea Sutinen Juuassa. Hän on syntynyt Impilahdella, käynyt keskikoulun Pitkärannan yhteiskoulussa sekä valmistunut sairaanhoitajaksi Kuopion sairaanhoitajakoulusta ja terveystieteiksi Valtion terveydenhuolto-opistosta. Toimittuaan 1944—1947 terveystieteenarena Juuan kunnassa hän on ollut viimeksi mainitusta vuodesta Kopravaaran Mäntylän tilan emäntä. Varsinaisen työnsä ohessa hän on hoitanut lukuisia eri järjestöjen, Juuan kunnan ja Keskustapuolueen luottamustehtäviä. Eduskunnan jäsen hän on ollut vuodesta 1970.

Onnittellemme. Samalla toteamme, että tällä hetkellä on eduskunnassamme kaksi naista — Lea Sutinen ja Alli Vaittinen — jotka tunnustavat olevansa karjalaisia ja kotoisin samasta pitäjästä — Impilahdelta.

Emme kerskaile asiasta, vaan kuuluisan suistamolaisen Maisun Miitrein tapaan nostamme kaikki kolme hattua Karjalan naisille. Kansanedustaja Vaittisesta karjalaiset käyttävät kansanomaista puhuttelunimeä Mato-Alli, mutta tiedossamme ei ole vastaavaa titteliä Lea Sutisesta. Ehkäpä impilahtelaiset »kuiskaavat» sen tietoomme. Lealla on koti Juuan korpimailla ja kansanedustajan »asunto» Helsingissä. Hänellä on mielipiteitä: »Peltopaketit ovat turhia.» »Keittiö ja lapset kuuluvat naiselle.»

— 92 vuotta täytti vialainen tervaskanto Timo Kiviranta 24. 6. -72 Pohjan perukoilla, lähellä Oulua. Hän on kotoisin Sohjanasta.

— 70 vuotta täytti 29. 10. -72 emäntä Nasti Sauhke, o.s. Lintu, kotonaan Vesannolla. Hän on syntynyt Salmassa maanvilj. Linnun kahdeksanpäisen sisarusarjan ensimmäisenä. 48 vuotta sitten emäntä Nasti Sauhke solmi avioliiton maanvilj. Nikolai Sauhkeen kanssa ja heti miehelään siirryttyään omistautui kokonaan kodin piiriin. Monien muiden karjalaisten tavoin emäntä Sauhke koki synnyinseudun ja kodin jättämisen tuskat polttavana sydämessään jouduttuaan tuntemattomalle evakkotielle.

Helluntaina 1941 Nasti Sauhke palasi lapsineen entisille kotikunnalle. Sodan hävityksen peitti kotilintujen iloinen tervetuliaiskonsertti. Sydän täyttyi riemulla, silmät kyynelillä . . . Toiselle evakkotaipaleelle lähdettiin synkin mielin.

Nyt on uusi koti Vesannon Tiittilässä.

— 60 vuotta täytti 6. 11. -72 Santeri Shemeikka. Hän on syntynyt Korpiselässä. Vuodesta 1954 alkaen hän on toiminut seurakunnan rahastonhoitajana ja vuodesta 1962 lähtien Kiinteistö Oy Joensuun Vuokrapääskyn rahastonhoitajana.

— 60 vuotta täytti professori Veijo Mattinen 25. 10. -72 Helsingissä. Hän on suvultaan Vuokkiniemen Mattisia.

— 60 vuotta täytti 11. 4. -72 Maria Karmunen Ruotsin Virsukylässä, Virsbo'ssa. Hän on kotoisin Uhtualta.

— 50 vuotta täyttää 10. 12. -72 Aleks Perttunen Ruotsin Svaneholmassa. Hän on Vienan Perttusten jälkeläisiä, osallistuu Ruotsin karjalaisten rientoihin ja on Ruotsin Suomalaisen ortod. seurakunnan valtuuston jäsen.

— 50 vuotta täyttää 2. 1. -73 Johannes Arhippainen Oulussa. Noin 15 vuotta sitten hän itse kertoi tarinaansa tähän tapaan:

— Äitini on Kiestingistä, isäni Oulangalta, joten olen aito karjalainen. Kävin kansakoulun Maikkulan kansakoulussa. Heimoystävämme hommasivat minulle vapaan oppikoulunkäynnin. Suoritin pääsyttökinnon, menin kouluun, mutta kun veljeni kuoli ja äiti heti perään, ikävän vuoksi karkasin koulusta.

Olin poikakloppina metsätöissä.

Syttyi talvisota. Ilmottauduin vapaaehtoiseksi. Määräsivät linnoitustöihin. Vuonna 1941 olinkin jo asevelvollisuuden suorittajana, alikersanttina ja ryhmänjohtajana isien maaperällä Uhtuan suunnalla, vuodesta 1943 alkaen Kannaksella (Kuuterselkä, Muolaa, Vuosalmi, Ihantala) ja lopuksi vielä Lapin sodassa (Tornio, Kemi, Rovaniemi, Kittilä).

Rauhan tultua olin poliisikonstaapelina ja kanta-aliupseerina. Nyt toimin pankin vahtimestarina.

Perheeni: 5 poikaa ja 1 tytär. Lähipäivinä tai -tunteina taitaa tulla ainakin yksi lisää . . . Näin kertoili Johannes alias Pääjärven Jussi v. 1959.

Johannes on rikastuttanut kynällään myös heimolehtemme sisältöä. Lämmin onnitelumme, johon monet sukulaiset, heimolaiset ja tuttavatkin yhtyvät

TUONILMAISIIN OVAT SHIRTYNEET:

— Akuliina Muujärvi, o.s. Martinoff, kuoli 16. 10. -72 Espoossa. Hän oli syntynyt Repolassa 13. 6. 1900. Hän oli seuramme naisjaoston jäsen. Siunaus toimitettiin Sotkamossa.

— Aleksandra Honkaselkä, o.s. Kuutsijeff, kuoli 21. 10. -72 Vesannolla. Hän oli syntynyt 23. 4. 1896 Aunuksen Suurmässä.

— Klaudia Kaheinen, o.s. Filipoff, kuoli 12. 10. -72 Helsingissä. Hän oli syntynyt 5. 10. 1902 Suojärvellä. Vaikka Hyrsylän mutkalaiset talvisodan syttyessä jäivät hyökkäävien venäläisten sotavankeuteen, Juho ja Klaudia Kaheinen toivat lapsikatraansa metsien kautta omalle puolelle Suojärven asemalle, josta evakkotie alkoi.

Aleksí O mel i k a i n e n kuoli 26. 9. 72 Ruotsin Enköpingissä. Siunauksen toimitti heimopappi, rovasti Martin Juhkam. Heimoveljiä ja -sisiä oli saapunut kaimaamaan vainajaa eri puolilta Ruotsista ja Jyväskylästä.

Aleksí oli syntynyt Porajärvellä 30. 3. 1907. Hän oli käynyt sekä tsaarín venäläistämiskoulu että suomalaista koulua aikana, jolloin Porajärven ja Repolan pitäjät kuuluiivat Suomeen (1918—1921). Kun v. 1921 Porajärvi Tarton rauhansopimuksen mukaan luovutettiin Venäjälle, katsoivat Aleksin vanhemmat turvallisemmaksi siirtyä itsenäistyneeseen Suomeen. He asettuivat asumaan lähelle entistä kotiseutua Suojärvelle, jossa oli viriämässä vilkas metsäteollisuustoiminta. Työkykyisiä tarvittiin. Asunto-olot olivat alkuun kehnot. Perheeseen iski tuberkuloosi. Äiti ja Aleksí kestivät. Tehdastyön ohella Aleksí otti osaa Suojärven Välikylässä toimivan Karjala-kerhon toimintaan. Tässä harrastuksessaan hän osoitti olevansa tulisieluinen karjalainen. Sotien jälkeen hän muutti aluksi Veitsiluotoon ja myöhemmin Ruotsiin. Hän oli lehtemme yksi kaikkein hartaimmista lukijoista Ruotsin maaperällä.

Yllättäen saapui Kemistä surusanoma kertoen, että menneitten vuosikymmenien kuuluisin vieraalaissyntyinen suurhiihtäjä Janne U n o l a on hiihtänyt viimeisen hiihtonsa 21. 9. -72 Kemissä. Viime juhannuksena vietettiin hänen 70-vuotissyntymäpäiväänsä, jolloin lukuisat ystävät, kohtaloverit, menneitten vuosikymmenien lukuisat »ladunnielijät» muistivat kiitollisina häntä vuosien takaa ja hänen työtään hiihtourheiluun kehittämiseksi Pohjolassa olevien Karjalan pakolaisurheilijoiden hyväksi. Janne oli »latujen mies», menevä sellainen, ei yksin Karjala-kerhojen välisissä kilpailuissa, vaan yltyipä moniaan kerran Ounasvaaran kansallisissa 50 km:n matkalla kolmannelle sijalle. Vainajan palkintokaappi, tai kaapit, olivat hyvin edustuskelpoisia, niitä sopi näyttää vaativammallekin urheilumiehelle ja ne sisälsivät 300 palkintoa eri hiihtokilpailuista saatuina voitonmerkkeinä.

Jäämme kaipaamaan hyvää ystävää ja hyvää karjalaisen hiihtourheilun työntekijää, joka vielä eläkkeellä ollessaan omisti aikansa ja voimansa karjalaisurheilulle — T. S:nen.

— Veera K i v i r a n t a, o.s. Petrilä, kuoli 4. 9. 72 Haukiputaalla. Hän oli kotoisin Vienasta.

— Simo K u r i m o kuoli 18. 8. 72 Utajärvellä. Hän oli syntynyt 1. 9. 1904 Vienan Suikujärvellä. Vainajalla ei ollut läheisiä sukulaisia. Paikalliset karjalaiset olivat järjestäneet erittäin heimohenkiset hautajaiset.

— Stepan K u u t t i kuoli 12. 1. -72 Valtimolla. Hän oli syntynyt Suojärvellä 31. 7. 1892.

— Niina P y y kuoli 25. 10. -72 Lieksassa. Hän oli syntynyt Ägläjärvellä 26. 1. 1898.

— Feodor K a n a b r o kuoli 25. 10. -72. Hän oli syntynyt 31. 1. 1880 Salmassa.

— Vladimir L a i r i o kuoli 15. 11. -72. Hän oli syntynyt 15. 5. 1916 Aunuksenlinnassa.

ONNELLINEN KYLÄ: Viime vuoden joulukuussa heimalehti Karjalainen antoi kuvauksen onnellisesta kylästä. Tämä kylä oli Kuhmon Vartius. Kylässä on viisi taloa: Vieltola, Huosiusvaara, Rimmi. Suurin osa heistä muutti Vienasta v. 1918 jälkeen. A. S. antaa kyläläisistä oivan kuvauksen:

Vartiuksen karjalaiset liittyvät saumattomasti yhteisöön, vaikka he eroavatkin muusta väestöstä uskontonsa puolesta. Karjalaiset ovat ortodokseja.

Jumalanpalveluksilla on tärkeä sija syrjäseudun asukkaiden elämän menossa. Hartaustilaisuudet kokoavat väen yhteen. Kirkolliset juhlapyhät ovat suurimpia kansanjuhlia. Ortodokseilla ja luterilaisilla nämä tapahtumat ovat eri aikoina.

Karjalaisten luonteeseen kuuluu aito ja välitön iloisuus. He eivät »purnaa» eikä heille ole tärkeintä kilpailu elintasosta. He eivät myöskään murehdi raskaasti huomimisesta. He sanovat: »Eiinen on mennyt, huomina ei ole tullut — on vain tämä hetki.» He osaavat nauttia elämästään.

— Vartiuksen karjalaiset ovat onnellista väkeä. Eivät he ole muuttaneet kotoaan pois. Ihmisen on onnellisinta asua siinä ympäristössä, johon hän on juurtunut. Onni pakenee edessä, jos sitä lähtee tavoittamaan, sanoo Vieltolan isäntä Pekka Huovinen, joka on 70-vuotias. — Elämäniloisuus on pitänyt minut terveenä, vaikka puutteitakin on joskus kärsitty ja syöty pettua.

Karjalaisia perinnäistapoja on vaalittu erityisesti Rimmillä. Talossa on ikoneja seinällä ja tallessa on ikivanhoja uskonnollisaiheisia koruja. — Vanhimmilla ikoneilla on ikää ehkä satoja vuosia, toteaa Iivana (Johannes) A h t o n e n, joka on 78-vuotias. Hän voitti ensimmäisen palkinnon vuonna 1971 Kalevala-seuran järjestämässä kansanperimätiedon keruukilpailussa. Hänen isoisänsä Uljask oli Akseli Gallen-Kallelan maalauksissa Väinämöisen mallina, kertoo Ahtonen.

Rimmin emäntä P a l a g a A h t o n e n, iältään 62 vuotta, osaa valmistaa lukuisat karjalaiset herkut, kuten sultsinat, kakkarat, kalitat, möykköset, kohaukset ja keitinpiirakat. Keitinpiirakat olivat piirakoista hienoimmat. Niitä valmisti ja tarjosi anoppi mieluiselle väylle tämän vieraillessa ensi kertaa anoppilassa. Jos vävy ei ollut mieluinen, hän jäi ilman keitinpiirakoita. Tämä anopin osoitus saattoi ratkaista avioliiton solmimisen entisaikaan, kertoo Palaga Ahtonen.

Vartiuksen karjalaisilla on ollut oma hautausmaa vuodesta 1924 lähtien.

A. S.

»ROTUSYRJINTÄÄ»: Luullisi kalkkien mustalaisten olevan yhtä pataa ja heihin usein kohdistuvan syrjinnän liittävä heidät tiiviiksi taistelurintamaksi. Näin onnellisesti eivät asiat kuitenkaan ole.

Suomesta Ruotsiin tulleet mustalaiset saavat kärsiä sekä Ruotsin että toisista maista Ruotsiin päässeiden mustalaisten halveksuntaa. Suomesta saapuneita pidetään jonkinlaisina toisen luokan mustalaisina.

Ruotsissa lasketaan asuvan 1200 Suomen kansalaisuuteen kuuluvaa mustalaista. (Ruotsin »Suomalaisten Uutislehti» 19(454) 1972.)